

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
за освітньою програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування**
на тему: **«ГРОШОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА**
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

Виконавець:

студент факультету фінансів та
банківської справи
Гейко Дмитро Вадимович

Науковий керівник:

ст. викладач
Іорга Світлана Миколаївна

Одеса 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В ускладнених ринкових відносинах, в яких перебуває сьогодні Україна, дослідження грошового ринку є необхідним для пошуків шляхів зниження кризових явищ в економічних процесах. Сучасні тенденції економічного розвитку сконцентровані на трансформаційних процесах, що яскраво проявилися у радикальних змінах ситуації в банківській, грошовій та платіжній системах. Найбільш глибоким індикатором реформування монетарної сфери України виступає стан трансформації її грошового ринку. Використання потенційних можливостей грошового ринку є передумовою фінансово-економічної стабілізації та стабільності країни на макроекономічному рівні.

В умовах прискорення економічних процесів особливу актуальність набуває удосконалення та вибір перспектив розвитку грошового ринку в Україні.

Дослідженню ролі грошей та грошових систем присвячені праці багатьох дослідників, а саме: А. Маршала, Дж. Міля, І. Фішера, Й. Шумпетера, М. Фрідмена, Л. Максимова, С. Моїсеєва, А. Гальчинського, А. Гриценка, О. Дзюблюка, І. Лютого, В. Міщенка, А. Мороза, М. Савлука та інших, що достатньо повно висвітлюють теоретичні аспекти даного питання, проте комплексне статистичне вивчення сучасного стану грошового ринку України потребує детального аналізу з метою виявлення найбільш суттєвих проблем та визначення перспектив розвитку грошово-кредитного ринку України.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо перспектив розвитку грошового ринку України.

Реалізація поставленої мети обумовила виконання таких завдань дослідження:

- систематизувати теоретичні підходи до визначення сутності та структури грошового ринку як сегменту фінансового ринку;
- визначити головні функції та механізм функціонування грошового ринку в економіці;
- розглянути моделі грошового ринку та його рівновагу;
- проаналізувати грошові агрегати;
- визначити сучасні тренди розвитку грошового ринку України;
- дослідити особливості державного регулювання грошового ринку України.
- виокремити проблеми функціонування грошового ринку України;
- визначити перспективи розвитку грошового ринку України.

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку грошового ринку України.

Предметом дослідження є економічні відносини, які формуються в процесі взаємодії між учасниками на грошовому ринку України.

Методи дослідження. Теоретичну й методичну основу дослідження склали фундаментальні положення економічної теорії, методи діалектики, загальнонаукові й спеціальні методи.

Інформаційну базу дослідження склали роботи провідних вітчизняних і зарубіжних учених в області формування та розвитку грошового ринку, монографії та статті, законодавчі й інші нормативні документи, що визначають принципи організації та регулювання грошового ринку України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (36 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 68 сторінок. Основний зміст викладено на 64 сторінках. Робота містить 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

В першому розділі «Теоретичні основи функціонування грошового ринку» досліджено теоретичні аспекти функціонування грошового ринку; досліджено моделі грошового ринку.

Грошовий ринок – це сегмент фінансового ринку, на якому здійснюються: коротко та середньострокові операції; обслуговування руху оборотних коштів підприємств та організацій, коштів банків, установ, громадських організацій, держави та населення.

Грошовий ринок виступає посередником руху коштів від їх власників до користувачів. Він являє собою особливу форму організації руху грошових коштів в економіці й призначений забезпечити підприємствам, державі та фізичним особам належні умови для залучення необхідних коштів і продажу тимчасово вільних ресурсів.

Економічною сутністю грошовий ринок, як сегмент фінансового ринку, є сукупністю економічних відносин, пов'язаних з розподілом фінансових ресурсів, купівлею-продажем тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів.

В організаційному плані грошовий ринок - це сукупність ринкових фінансових інституцій, що супроводжують потік коштів від власників фінансових ресурсів до позичальників.

Сутність грошового ринку проявляється в таких функціях: мобілізація тимчасово вільних фінансових ресурсів; розподіл акумульованих вільних коштів між кінцевими споживачами; прискорення обороту капіталу, що сприяє активізації економічних процесів у державі; забезпечення умов для мінімізації фінансових ризиків.

У другому розділі «Практичні аспекти функціонування грошового ринку України» досліджено грошові агрегати; проаналізовано сучасні тенденції розвитку грошового ринку України; розглянуто сучасні аспекти грошово-кредитної політики.

Проведений аналіз сучасних тенденцій розвитку грошового ринку дозволяє зробити висновки:

У 2020 році грошова маса в Україні зросла майже на третину, продемонструвавши найвищі темпи за останні 12 років. Незважаючи на кризовий рік, пов'язаний із коронакризою, левову частку цього зростання забезпечило збільшення депозитів, а саме коштів до запитання. Відсутність впливу депозитів у кризовий рік стало однією з особливостей "ковідної" кризи. Водночас значно зросла й готівка. Так, в Україні кількість готівки в обігу (грошовий агрегат М0) постійно збільшується. За шість років, з 2015 р. по 2020 р., вона зросла на 232 268 млн. грн, або на 82,2%, з 282 673 млн грн у 2015 р. до 514 941 млн. грн у 2020 р.

Загальні тенденції свідчать про те, що готівка, як і раніше, є головним інструментом під час здійснення роздрібних платежів, а також говорить про більшу довіру до готівки з боку населення. До переваг готівкових розрахунків належать: абсолютна ліквідність; універсальність готівки як платіжного засобу; легкість використання; обов'язковість до приймання при здійсненні платежів на всій території держави в будь-який час; дотримання анонімності під час розрахунків та ін. Останнім часом зростає не тільки обсяг готівки, а й обсяг грошової маси в Україні М3.

Незважаючи на збільшення готівкового грошового обігу за останні чотири роки, з 2015 р. по 2020 р., намітилася тенденція до зниження частки готівки поза банками в загальній сумі грошової маси у 2019 р. Так, у 2019 р. її частка знизилася з 28,5% у 2018 р. до 26,7% у 2019 р., а у 2020 році знов підвищилася до 28,0%.

У 2015 та 2020 рр. в Україні спостерігалось зростання ВВП, темпи якого компенсували одночасне зростання готівки. Слід зазначити, що співвідношення готівки до ВВП отримало спадаючий тренд до 2019 р. та зростаючу тенденцію у 2020 р.. У 2020 р. відбулося зростання ВВП на 219 538 млн. грн., з 3974564 млн. грн. у 2019 р. до 4194102 млн. грн. у 2020 р., або на 5,5%. Тоді, як обсяг грошового агрегату М0 зріс на 130575 млн. грн., з 384366 млн. грн. у 2019 р. до 514941 млн. грн. у 2020 р., або на 33,9%. Співвідношення грошового агрегату М0 до ВВП також зменшилося з 9,6% у 2019 р. до 12,3% у 2020 р..

Пандемія та карантинні обмеження пришвидшили зміни в платіжних звичках громадян у бік безготівкових розрахунків, зокрема в Інтернеті, проте популярність готівкових розрахунків не знизилася. Однак українці активніше переходять на безготівкові платежі та частіше користуються послугами електронної комерції. Грошові агрегати М0 та М1, в 2020 р. зросли порівняно з 2019 р.: М0 – на 33,9%, М1 – на 34,5%. Грошовий агрегат М2 та М3 також зросли: М2 – на 27,9%, а М3 – на 27,8%.

Ступінь розвинутої грошового ринку України характеризується динамікою відсоткових ставок, доступністю грошей для розвитку бізнесу та впровадження інвестицій, реалізацією різноманітних форм розрахунків, активністю банків щодо впровадження депозитної та кредитної політики. аналіз динаміки розміру діючої облікової ставки НБУ, яка знизилася у 2020 році.

Динаміку депозитних операцій та обсягів кредитування на грошовому ринку України у 2015-2020 роках досить рівномірна. Спостерігається тенденція росту депозитів у національній валюті.

Динаміка кредитних операцій у національній та іноземній валюті також є рівномірною, без різких коливань. Так, протягом 2015–2020 років питома вага кредитних вкладень зростала поступово. Причиною незначного збільшення є орієнтація кредитної політики вітчизняних банків на стимулювання внутрішнього попиту на ринку.

У третьому розділі «Удосконалення розвитку грошового ринку України» визначено проблеми та перспективи розвитку грошового ринку в Україні.

В процесі дослідження також було виявлено ряд проблем та визначені перспективи розвитку грошового ринку України.

Для досягнення прогнозованих показників стабільного розвитку грошового ринку України на інноваційних засадах потрібно застосовувати сучасні методи ризик-менеджменту і регулювання діяльності банків, зокрема: підвищення ефективності банківського нагляду, розширення його повноважень щодо підтримання фінансової стабільності; приведення інструментів регулювання до міжнародних стандартів, включаючи механізми виявлення проблем у діяльності банків (так званого *early warning systems*) і негайного наглядового реагування (як *prompt corrective actions*); відновлення довіри населення до банківської системи; забезпечення прозорості банківської системи; підвищення якості корпоративного управління в банківських установах; забезпечення ефективного управління діяльністю банку з використанням KPI, BSC-моделі – системи збалансованих показників ефективності, що враховує причинно-наслідкові зв'язки, фактори досягнення результатів, взаємозв'язки з фінансовими показниками; розширення спектру та збільшення обсягів продуктів і послуг на фінансових ринках; стимулювання банків щодо інноваційного та інвестиційного кредитування; орієнтація банків на інноваційний розвиток у рамках концепцій Банк 3.0 і Банк 4.0, застосування вискоелективних цифрових технологій, які орієнтовані на потреби споживачів, що дозволить повернути їхню довіру, та підвищити ефективність банківської системи.

Впровадження заходів та сценаріїв розвитку сприятиме як успішному подоланню сьогоденних викликів, так і створенню надійних макроекономічних та монетарних основ для забезпечення стабільності та стабілізації розвитку грошового ринку України у довгостроковій

перспективі.

ВИСНОВКИ

Проведений в кваліфікаційній роботі аналіз сучасного стану та перспектив розвитку грошового ринку дозволяє зробити наступні головні висновки теоретичного та практичного характеру.

Для досягнення прогнозованих показників стабільного розвитку грошового ринку України на інноваційних засадах потрібно застосовувати сучасні методи ризик-менеджменту і регулювання діяльності банків, зокрема:

- підвищення ефективності банківського нагляду, розширення його повноважень щодо підтримання фінансової стабільності;
- приведення інструментів регулювання до міжнародних стандартів, включаючи механізми виявлення проблем у діяльності банків (так званого *early warning systems*) і негайного наглядового реагування (як *prompt corrective actions*);
- відновлення довіри населення до банківської системи;
- забезпечення прозорості банківської системи;
- підвищення якості корпоративного управління в банківських установах;
- забезпечення ефективного управління діяльністю банку з використанням KPI, BSC-моделі – системи збалансованих показників ефективності, що враховує причинно-наслідкові зв'язки, фактори досягнення результатів, взаємозв'язки з фінансовими показниками;
- розширення спектру та збільшення обсягів продуктів і послуг на фінансових ринках;
- стимулювання банків щодо інноваційного та інвестиційного кредитування;
- орієнтація банків на інноваційний розвиток у рамках концепцій Банк 3.0 і Банк 4.0, застосування високоефективних цифрових технологій, які орієнтовані на потреби споживачів, що дозволить повернути їхню довіру, та підвищити ефективність банківської системи.

Впровадження заходів та сценаріїв розвитку сприятиме як успішному подоланню сьогоденних викликів, так і створенню надійних макроекономічних та монетарних основ для забезпечення стабільності та стабілізації розвитку грошового ринку України у довгостроковій перспективі.